زەردەشت هیوای ڕزگاری

خەونەکەی دەغدۆ*

"– ئای! چ خەونێکی ترسناک و ناخۆشم بیبنی. پوورشاسپ* یارمەتیم بدە."

"– چییە دەغدۆ؟ بۆچی ڕەنگت هەڵبزرکاوە و شڵەژاویت؟ بۆچی هەڵدەلەرزیت؟ چی ڕوویداوە وادەترسیت؟"

"– خەونێکی ترسناکم دی... ترسناک!."

"– ببێژە خەونەکەت چی بوو، چ خەونێکە ئاوا پێی پەشۆکاویت و ئارامی لەبەر هەڵگرتوویت؟"

"– لە خەومدا هەورێکی کوڵکن و ڕەش بەری ئاسمانی گرتبوو. ڕۆژی ڕۆشنی کردبووە ئەنگوستەچاو و چاو چاوی نەدەدی. لەو دیمەنە سامناکە لەشم دەلەرزی و زمانم گۆی نەدەکرد. لە پڕ، لە ناکاو، لە نێوان

www.kurdistannet.org 23-4-2003

هەورەبرووسکە و هەورەکەوە، لە بەری بەفر و باران و تەرزە، جۆرە گیانلەبەرانێکی ترسناک دەبارین و دەکەوتنە سەر زەوی وەکوو: شێر، گورگ و کەمتیار. هەر یەکەیان بە لاشە زل و ترسناک بوون. لە لایەکەوە پڵنگێکی ددانتیژ و دڕ، وە لە لایەکی دی نەهەنگێکی ئاوی، وە لە دوورەوە ئەژدیهایەک. بەبر و یووز و جانەوەری جۆراجۆر، هەموویان ددان و چنگیان تیژ بوو. مرۆڤ زراوی لێیان دەچوو..."

"– لە ناو هەموویاندا یەکێکیان شالاوی بۆ هێنام و بە نینۆکە تیژەکانی چنگی لێگرتم و سکمی هەڵدری و منداڵەکەمی دەرهێنا و دەیویست بیخوات و نەیدەتوانی. هەر لەو کاتەدا منداڵەکەم هاتە زمان و ڕووی تێکردم و گوتی دایکە هیچ ترست نەبێت و هیچ دڵنیگەران مەبە، ئەم دڕندانە هیچ گەزەند و زیانێک بە من ناگەێنن، خودای مەزن و شکۆدار ئاگادار و یاوەری* منە. هێڤی و بڕوات بە خواوەند هەبێت..."

"– بە بیستنی ئەم قسانە لە کۆرپەکەم، کە جانەوەران بەو زیان ناگەێنن، کەمێک هێوەر بوومەوە. پاشان لە ئاسمانەوە چیایەکی بەرز بەرەو ڕووم هات و تیری تیشکی ڕۆژ هەورەکەی ڕەواندەوە. کێوەکە هاتە نزیکی من لە داوێنییەوە لاوێکی جوانچاک و کەڵەگەت هاتە دەرەوە کە لە جوانیدا شانی لە شانی مانگی چواردە و فەڕی جەمشیدی* ئەدا، شاخێکی بەدەستەوە بوو لە شاخی گا دەچوو. ڕۆشن و پڕشنگدار تیشکی دەهاویشت. بە دەستەکەی تریەوە نامەیەکی سپەند* و پیرۆز. نامەکەی بۆ جانەوەرانی دڕندە و ترسناک هاویشت، هەر یەکەیان بە لایەکدا هەڵاتن و نەمان، تەنها سیانیان نەبێت ئەوانیش گورگ و پڵنگ و شێر بوون. لاوەکە شاخە تیشکدارەکەی گرتە ئەوانیش و هەرسێکیان سووتان. پاشان لاوەکە لێم نزیک بووەوە و کۆرپەکەمی لە سەر زەوی هەڵگرتەوە و خستییەوە ناو سکم، فوویەکی لێ کرد و زامی سکم سارێژ و جێ چنگە تیژەکانیان چێ بووە و پێ گوتم: لە هیچ مەترسە خەم مەخۆ دڵت بە کۆرپەکەت شاد دەبێت، پەروەردەگار خۆی ئاگاداری دەبێت... ئەم مناڵەی تۆ پەیامی خودای بۆ مرۆڤایەتی پێ دەبێت و هەموو جیهان چاوەڕوانی ئەو دەکات. بە وتنی ئەم مژدە و مزگێنیانە، لاوەکەش لە پێش چاوم ون بوو و منیش لە خەو ڕاپەڕیم. پوورشاسپ دەترسم، خواوەند بریکارمان بێت."

کاتێ کە خێزانی پوورشاسپ ئەم خەونەی بینیبوو، دووگیان و سکی پێنج مانگان بوو. پوورشاسپ زۆر ژیرانە ئەو ترس و لەرزەی لە دڵ و گیانی دەرکرد و هێمنی کردەوە و پێی گوت: "بە ڕاستی دایکێکی بەختیار و شاد دەبی، خەمت نەبێت بەیانی زوو دەچین بۆ لای پیری ئەختەرناس* کە ئەو خەونەمان بۆ لێک بداتەوە..."

* * *

"– ئەی پیری ئەختەرناس یارمەتیمان بدە، خێزانم دوێنێ شەو خەونێکی بەسام و سەرسوڕهێنەری دیوە، لەو کاتەوە خەم دایگرتووە و منیش زۆر دەترسم."

"– پیری ئەختەرناس و فەرزانە* بە دەغدۆی گوت: ئەی هاوسێی داوێن پاک و بەڕێزی من، کە هەمیشە ناوی چاکەت لە سەر زاری خەڵکە، خەونەکەتم بۆ بگێڕەوە تا بزانم چیت دیوە."

دەغدۆ دەستی کرد بە گێڕانەوەی خەوەکەی. پیری زانای ئەستێرەناس بە وردی گوێی بۆ بەسەرهاتی خەونەکەی دەغدۆ شل کردبوو... کاتێ دەغدۆ لە گێڕانەوەی خەونەکەی بووەوە پیری زانا سەری هەڵبڕی و گوتی: " بەڕێزان ئەی پوورشاسپ وئەی دەغدۆ، هاوسێیانی هێژا و خۆشەویستم، مزگێنیم بدەنێ، کە لە لایەن ئەستێرەکانەوە مژدەیەکی خۆش بەڕێیوەیە. ناوتان دەکەوێتە گشت گوند و شارێک و بەختێکی گەورە ڕووتان تێ دەکات. ئەی دەغدۆ ئەو منداڵەی تۆ، کام و ئاوات و ئارەزووتان دێنێتە دی و ناوی دەگەیەتە ئەستێرەکان و وەکوو خۆر لە جیهاندا دەدرەوشێتەوە و ناودار دەبێت. هەستن بڕۆنەوە و دوای چوار ڕۆژی دیکە وەرنەوە کنم."

* * *

"– سەردانتان بۆماڵەکەم پیرۆزە، فرە شاد و بەختیارم بە هاتنتان. چاوەڕوانتان بووم، فەرموون دانیشن جوان گوێ بدەنە قسەکانم: بە سەر بوونی ئەم منالە تا ئەمڕۆ پەنج مانگ و بیست و سێ ڕۆژ تێپەڕی کردووە. لە ئەستێرە و نیشانەکانی ئەو خەونە دەبینم کە ئەم منداڵەی ئێوە شیرینترین ئەرمەغانی* پێ دەبێت بۆ مرۆڤایەتی و دەبێتە ڕابەر و گەورە و ئەفسەری* هەموو لایەک، ناوی پیرۆزی زەردەشت* دەبێت. ڕۆژی لەدایکبوونی خۆردادڕۆژ* لە مانگی فەروەردین* یەکەم مانگی بەهار دەبێت. لە کاتی لەدایکبوونیدا خەندە لە سەر لێو و پێکەنین لە ڕوویدا دیار دەبێت، کە نیشانەی شکۆمەندی و پایەبەرزی و پیرۆزییە. تەواوی جیهان شادتر و ڕۆشنتر دەبێت. پاکان و خاسان بەم ڕۆژە پیرۆزە، بەزم و ئاهەنگ دەگێڕن و دەیکەن بە جەژن و ساڵانە یادی پیرۆزی دەکەنەوە. زارۆکەکەی ئێوە نەیار و دوژمنانی زۆری دەبێت..."

"– ئەو دوژمنانە هەموو تێکۆشانیان بۆ خامۆشکردنی ئەو چرا ڕۆشنە پڕ لە زانستییە کە لە بیر و رامانی ئەودا ڕەچاو دەکرێ، بەڵام دژایەتی و پیلانی چەوتی ئەوان لە ئەنجامدا هەمووی شکست دەخوات و پووچەڵ دەمێنێتەوێ. تیشکی چرای داگیرساوی ڕۆڵەکەی ئێوەش هەردەم گەشتر و ڕۆشنتر دەبێت و سەرئەنجام هەر بیر و رامانەی ئەو دەبێتە هەتاوی هەمیشە جاویدانی* تیشکهاوێژ.."

"ئەو شاخە زێڕینەش کە بە دەست لاوەکەوە بوو، ئەوە نیشانەی هێز و توانای داداری* مەزن بووە کە مرۆڤ لە هەموو خراپەکار و بەدکردار و نارێکێک دوور دەخاتەوە. هەروەها ئەو شاخە زێڕینە نیشانەی پەیامێکە کە لە دادارەوە پێی دەدرێت. ئەم منداڵەی دەبێتە خاوەنی ئەو فەرە یەزدانیەی کە ئەو لاوە جوانچاکە، جانەوەرە دڕندەکان پێی سووتاند. هەروەها ئەم زارۆکەی تۆ نامەی پیرۆزی خواوەند بلاو دەکاتەوە و تۆوی* ڕاستی و دروستی لە هەموو کووچە و کۆڵان و کەلەبەرێکی ئەم جیهانەدا دەچێنێت. بە بوونی ئەم منداڵەی ئێوە، هەموو دڵڕەش و بەدکار و بەدرەفتارێ دەپۆشۆکێ و جێگایان پێ لەق دەبێت و ناوی منداڵەکە ئێوە بۆ هەمیشە بە نەمری لە جیهاندا دەمێنێتەوە. ئەو سێ گیانلەبەرە دڕندەیەی تریش کە لاوەکە بە شاخە زێڕینەکە سووتاندنی، سێ دوژمنی گەورەی ڕۆڵەکەی تۆ دەبن، کە لە زیانبەخشترین کەسانی ئەم سەردەم و ڕۆژگارەن. بە هەموو جۆرە هەوڵ و کۆششێک، پیلان دادەنین بۆ لەناوبردنی، بەڵام هەر جارە بە جۆرێک شکست دێنن. ئەو منداڵەی تۆ دەبێتە پەیامبەری ڕاستی و ڕێگەی ڕاست نیشانی گەلان دەدات. بەدئەندێشانی بەدکردار بیروڕا و بەرژەوەندییان لەتەک ئەودا ناگۆنجێت. بە پیلانی ڕەشیان و ڕەشبینی دڵی خۆیان، دژایەتیی ڕاستی دەکەن و لە ئاکامدا مەرامی پیس و بۆگەنیان پووچەڵ دەمێنێت، هەروەک تاریکایی هەموو جیهان ناتوانێت ڕووناکی و ورشەی مۆمێک بشارێتەوە، ئاوا ئەوانیش ناتوانن فوو لە تریفەی مۆمێک بکەن و بێ ئومێد و ئاوات لە تاریکیی دڵی خۆیاندا وێڵ و سەرگەردان دێن و دەچن و بە ڕەنجەڕۆیی سەر دەنێتەوە و ئەم جیهانە پان و بەرینەش بە ئاترەخشی* رامانی ڕۆڵەکەی ئێوە سەر تا پا ڕووناک دەبێتەوە و ڕاستی و دروستی پەل دەهاوێتە هەموو پەنا و پاسارێک، بە شێوەیەک کە مرۆڤایەتی و جیهان بە خۆیانەوە نەیاندیبێت. ژیانی جاویدان و ڕاستی و سەرفەرازیی بۆ ئەوانە دەبێت کە هاوشانی ڕۆڵەی ئێوە تێدەکۆشن بۆ نەهێشتنی زۆرداران و جادووگەران. بریا من هێندە بەختەوەر دەبووم تا ئەو کاتە بژیامایە و سەرکەوتنی ئەندێشە و رامانی ڕۆشن و پاکی ئەوم بە چاوەکانی خۆم بدیایە و گیانم لە ڕێگا و پێناویدا بەخت بکردایە.."

* * *

زستان* کۆڵ و باری پێچایەوە و سەرپۆشی سپیی سەر چیاکانی زاگرۆسی لەگەڵ خۆی برد. سەرما و زوقم و تۆف بەستەڵەکیش بنە و بارگەیان بۆ ساڵێکی تر هەلگرت. وەرزی وەهار دەستی پێ کرد. هەتاو دەستی گەرم و پرچی زێڕینی بە سەر شاخ و دۆڵ و دەشت و نشێوی هێنا. باران باری. گوڵ و گیا و سەوزەلانی جوانترین بەرگی هەمە جۆرەیان کردە بەر زێدی میدیا و بە هەزاران جۆر باڵندە وەک کەو و کۆتر و قومری غەزەڵخوانی ئەو دیمەنانە بوون و چەرخی ژیان بە بار دەبوو بۆ لەدایکبوونێکی نوێ. شەشەم ڕۆژی بەهار لە ساڵی نوێ، ئەو منداڵە چاوی پڕتیشکی هەلهێنا و بە جیهان شاد بوو.

* * *

ڕووداوەکان وەک ئەو پێشبینییەی کە پیری ئەختەرناس و فەرزانە کردبووی، وەک یەک دەرچووبوون و هاتبوونە دی. لەدایکبوونی زەردەشت لە هەموو گوند و ئاوایی و ناوچە و باژێرێک دەنگی دابووە و پیاوچاکان بە یەک دڵ و بە یەک گیان هۆگر و پارێزگری ئەو منداڵە بوون. ناپاکان و جادووگەرانیش بە دوای هەل و دەرفەتێکدا دەگەڕان بۆ لەناوبردنی ئەو کۆرپە.

لەو ڕۆژگارانەدا، ستەم و بێدادی هەموو نیشتمانی ئاریی* گرتبوو. لە هەموو شار و جێگایەکدا جادووگەرانێکی فرە هەبوون کە بە جۆری فێڵ و تەڵەکە، خۆیان سەپاندبوو بە سەر گیان و مێشکی هەژاراندا و ئەیان چەوساندنەوە و نانی دەمی خۆیان و ماڵ و منالیان لێ ئەستاندن. خۆ نەزانی، خۆویستی، ڕەشبینی، فریوکاری، درۆزنی، نادروستی، بەدکاری و ستەمکاری سواری شانی هەموو خێڵ و تیرە و بەرەیەک ببوو. بە شێوەیەک کە جادووگەران و دەستەلاتدارانی خاوەن زێڕ و دارایی دەیانتوانی هەزاران ژن و پیاو بکەنە بەندە و کۆیلەی خۆیان و بە ئارەزووی خۆیان بیانرتێنەوە و فەرمانی مەرگ و زیندەگیشان هەر بە دەست خۆیان بێت. ئەمانە بۆ گەل بێجگە لە گێلی و نەزانی و گومڕێی و خەم و خەفەت و شیوەن و سیابەختی هیچ شتێکی تریان نەدەویست. ئەمانە خەڵکیان ئاوا دەترساند کە گوایە ئەوان خاوەنی هێز و دەستەلاتێکی زۆرتر و تایبەتین، بۆیە لە جیهانێکی نادیارەوە پێیان ڕاسپێراوە و پەیوەندییان لەتەک خواکانی جۆراجۆری باوی ئەو سەردەمە وەک ڕۆژ و برووسکە و زەروان* ... هەیە. ئەمانە چەشنێک درۆ و دەلەسەی خۆیان لە مێشکەکان چەپاندبوو کە گوایە توانای کردنەوەی هەموو گرێ و گیر و گرفتەکانی ژیانیان هەیە و بێ ئەمان خواداکان فەرمانی چاکبوونەوەی نەخۆش و شادی و بەختیاریی مرۆڤ دەرناکات. زۆربەی زۆری ئەم زۆردار و خوێنمژانە لەو

کەسانە پێک هاتبوون کە مامۆستا یان ئایینزان و رابەری دینی رۆژپەرستی بوون و بە کەرپان* ناویان دەرکردبوو. کەسانی نەزان و فریوخواردوو کە ترسی خواکان و ژەهری بیر و باوەڕی رۆژانەی کەرپانەکان لە دڵیاندا بوو، بۆ هەر کار و پرسیار و راوێژێک، دەچوونە لای جادووگەران و داوای یارمەتییان لێ دەکردن. جادووگەران لە گێژی و نەزانیی مەردوم* کە لە هەموو جێگایەکدا پەرەیان پێدابوو، سوودیان وەردەگرت. ئەوانە کە خۆیان بە نوێنەری خوداکان دەناساند، خەڵکیان دەخستە ناو تۆڕی فریوی خۆیان و لە گێژاوی بێ کۆتایی نەزانی و ترسدا دەیانتۆقاندن و رێگەی شاش و چەوتیان بۆ دەستنیشان دەکردن. بە کردنی هێندێ کاری پڕوپووچ و گوتنی هێندێ قسەی بێ سەر و شوێن، یان بە نواندنی هێندێ رەفتاری فڕوفێڵاوی، بێری رەنجییان، بە خواستی خۆیان لێ دەستاندن. ئەم کۆمەڵە دەستبڕ و ساختەچییە، ژیانێکی پڕ لە یاسوودەیی و ئاسایشتێکی پڕرەنگ و خۆشیان لە سایەی نەزانی ئەواندا دەبردە سەر. بە درێژایی ساڵ ئەمانە مێردەزمەی کۆڵی هەژاران و لانەوازان بوون.

لە هەمبەر کەرپانەکان و دەسەڵاتدارانی ستەمکار، هێزێکی دیکە هەبوو. کۆمەڵێک مرۆڤی زانا و دڵسۆز و خاوەن بیر هەبوون کە بەرامبەری هێزی جادوو و جەنگ خەڵکیان هان دەدا و پێیان رادەگەیاندن کە ئەمانە چەواشەکار و چەوسێنەرن و هیچ فرێکیان بە جیهانی نادیار و ناپەیداوە نییە. و ناشتوانن بە ناوی هیچ خودایەک قسە بکەن، بێجگە لە فریوودان و خاپاندن نەبێت، هیچی تریان لە باردا نییە. ئەو شتانەی کە لە ناو کۆمەڵدا بڵاوی دەکەنەوە، بەس بۆ بەرژەوەندی و پارێزگاریی تەختی فەرمانڕەوایی و حەسانەوەی خۆیاندایە.

هۆی سەرەکی کە جادووگەران، کۆمەڵانیان هاندەدا کە روو لە خەم و شین و تاریکی بکەن ئەوە بوو کە تەنیا پێویستییەکانی سامان و دەسەڵاتیان بەجێ بهێنن. کەرپانەکان ئارمانجیان ئەوە بوو کە هەر چی نەزانی و خەم و خەفەت زۆرتر بێت، کاری ئەوان گەشاوە و پڕ دەرامەدتر دەبێت. جادووگەران لەتەک چینی زانا و رووناکبیر دەجەنگیان. لە هەر جێگایەک دانایەکیان وەگیر کەوتایە بە هەموو توانایەکیانەوە هەوڵی لەناوبردن یاخۆ هەرەشەی مەرگیان بۆ دەمکوت کردنیان دەکرد. چونکە لە بەرابەری هزر و ئەندێشەی بەرز و رۆشنیان، توانای راوەستان و مانەوەیان نەبوو. بۆیە ستەمکاران لە یەک رێگا و یەک شێوە زۆرتر بۆ دژایەتیی هێزی رووناکبیر ئا شنا نەبوون، ئەویش کوشتن و بەس کوشتن.

لەم بارودۆخەدا کە جەنگ لە نێوانی بەرەی رووناکی و تاریکی، دانایی و نادانی، زانست و جادووگەری بەو پەری خۆی گەیشتبوو. ئەستێرەناسی بەناوبانگ پێشبینیی لەدایکبوونی جیهانسازێکی مەزنی کردبوو، بۆیە کەرپانەکان ترسیان لێ نیشتبوو. باسی ئەو زارۆکە ساوایە پێش لەدایکبوونی دەماودەم باس کرابوو. جادووگەران بە لەدایکبوونی ئەو زۆر سەخت ترس و پەستیدا بوون. خەم و پەژارە و نیگەرانی دڵیانی گوشی بوو. مەترسیی ئەوەیان لێهاتبوو کە نەوەک بەم زایینە پیرۆزە، ئەو ژیانە بێ ماندووبوونەیان لە دەست بچێت و خەڵک لێیان راست بێتەوە و بازاری گەرمی دەستبڕین و فرتوفێڵیان سارد ببێتەوە و خەڵکیان لێ پەرەوازە ببن. خەم و پەژارە و نیگەرانی بەری دڵی گرتبوون. بۆیە جادووگەران بە پیشەی خۆیان، کۆششی پیلانی کوشتنی ئەو منداڵەیان کێشابوو، بەڵام دایک و باوک و کەسوکار و دۆست و زانایان، وریا و هۆشیار، بێ وچان ئاگادار و چاوەدێریی منداڵەکەیان گرتبووە ئەستۆ و بە دڵ و گیانیان دەیانپاراست و پیلانی نەیارانیان پووچەڵ دەکردەوە.

زەردەشت لە ناو ستەم و زۆرداریی ئەو چەرخە گەورە دەبوو و پێدەگەیشت. هەر لە سەرەتای منداڵییەوە کردار و رەفتاری جوان و سەرسوڕهێنەری، جیاوازی لە منالەکانی تری کردبوو. لەتەک زارۆکانی هاوتەمەنی خۆیدا، ژیرانە هەڵسوکەوتی دەکرد. لە ئاخاوتندا فرە ئارام و لەسەر خۆ بوو. دڵپاک و رەوشت بەرز بوو. لە پرسیار و وەڵامیدا گەورەیی و رابەری دەبینرا. قسەی خۆش و پرواتە و بە چێژ بوو. لە ناو کۆڕ و کۆمەڵدا قسە لە روو بوو. هەر چییەکی بە دڵ لە فرت و فێڵ و تەڵەکەوازی دژی رادەوەستا. لە رامان و خێرەتی* دووربینی و

فەرزانەیی دەبینرا. وازییان بە هۆش و هەستی خەڵک بکردبایە ئەمیش لەوێ بوو و دژایەتی دەکردن. هێندێک بویەری* سەیر روویدا. دوای ئەم ڕووداوانە بەناوبانگی و دانایی و خێرەت و هۆش و قسەخۆشیی زەردەشتی پچووک دەم بە دەم بڵاوتر دەبووەوە. لەو سەردەمەدا وا باو بوو کە کۆڕ و دانیشتنی جۆراجۆر ساز دەکرا. جادووگەران هونەر و نمایشتی خۆیان دەنواند و بە ناوی خواکانەوە بیر و هەست و هۆشیان لە مێشکی کۆمەڵ دەسەند و توانیبوویان هەموو توێژەکانی کۆمەڵگا بخاپێنن و بە ئارەزووی دڵی خۆیان فەرمانیان بە سەردا بەش بکەن.

ڕۆژێکیان سەرۆکی جادووگەران، کێ هونەری لە هەمووان زیاتر بوو، کەلوپەلی جادووگەرییەکەی خستە سەر شانۆی نمایشت و دەستی کرد بە وتنی وڕینە* و وتەی حەلەق و مەلەق و ڕەفتاری فریوکارانە، ئامادەی نواندنی هونەری خۆی بوو. سەرنجی خەڵکی بە تەواوی ڕاکێشا بوو، بەڵام هێشتا تاوێکی پێ نەچوو کە منداڵێکی بە تەمەن پچووک و بە ڕەوشت گەورە لە ناو کۆڕی بینەراندا هەستایە سەر پێی گوتی: "– ئەی سەرۆکی جادووگەران، ئەی فریووکاری قەشە، تا کەی بە ڕێگای شاش و ناڕاست دەڕۆی و خەڵک دەترسێنیت؟ جادووگەری پیشەی مرۆڤی تەمەڵ و تەوەزنە و کردارێکی پڕ فرت و فێڵە. جادووگەری تۆوی نەگبەتی و هەژاری و گومڕێی دەچێنێ. لە کەلی سەختی بێ بەزییتان بێنە خوارەوە و ڕێگای ڕاست بگرن. ڕێگای دروست و جوان تەنها ڕێگای ژیری و بیر و ڕاستییە. خواوەندی مەزن ڕامان و بیر و هۆشی بە ئێمە بەخشیوە کە دروست لە نادروست جیا بکەینەوە و بە ڕێگەی دروستدا بڕۆین و پشت بکەینە درۆ و فریو و خاپاندن. جادوو پیشەی درۆزنان و فریوکاران و ملهوڕانە. مرۆڤی ڕاست هەرگیز توخنی ئەم کارانە ناکەوێت. ڕامانێکی ڕووناک کە بنچینەکەی لە سەر ڕاستی دامەزرانبێت، هەرگیز بە دوای ئەم پیشە ناشیرین و بێهوودەیەدا ناکەوێت. ئەی جادووگەری گومڕا، ئەوە باش بزانە کە کرداری ناپەسەندی تۆ ناتوانێت من فریو بدات و بمترسێنێت. من فریوی تۆ ناخۆم و بە ڕامان و خێرەت، درۆ و فێڵ و کەڵەکەبازی تۆ و دەست و پێوەندەکەت ئاشکرا دەکەم. بەسە ئەم سفرە و خوانەت کۆ کەرەوە دەست لە خاپاندنی کۆمەڵان هەڵگرە. من باش دەزانم کە تۆ بە بوونی من قەڵس و تووڕە دەبیت و بۆ لەناوبردنی من هەمیشە لە هەول و کۆششدایت، بەڵام ئەوەش بزانە کە من بڕوام بە یەزدانی گەورە هەیە و هیچ لێت ناترسم، هەر وەکوو بینیت و گوێت لێ بوو، ئاوا هەمیشە دژی تۆم و فریو و درۆکانت ئاشکرا دەکەم.

هێشتا گوتەکانی زەردەشتی پچووک کۆتایی پێ ناهاتبوو کە جادووگەری فریوکار ڕەنگی زەرد هەڵگەڕا و لەرزی لێ نیشت و جادووگەرەکانی دی لە ترسان بار و بنەیان کۆ کردەو و لە بەرچاوی سەیر و سەرسووڕمانی خەڵک هەڵاتن. خەڵک واقیان وڕ مابوو. هەموو گیانیان ببوو بە چاو و گوێ. لە سەرێکەوێ دەترسان کە خواکان و جادووگەران لێیان بکەونە بە کین* و دەرد و نەداری و نەخۆشین داباڕێنن بە سەریاندا و لە سەرێکی تریشەوە گوتە پڕشکۆ و بەنرخەکانی زەردەشت کاری کردبووە سەر دل و گیانیان و لێی نەئەسڵەمێنەوە، چونکە تا ئەو کاتە ئاخافتنی پڕواتە و دلێرانەی ئاوا و ڕووبەڕووبوونەوەی ئاوا ڕاستەوخۆیان لە کەس نەدیبوو و نەبیستبوو. نەیاندبوو لە ڕووی جادووگەراندا کەسێ ڕابەرێ و ئەوانیش کەلوپەلیان کۆ کەنەوە و لەناو خەڵک هەڵبێن. بۆیە زەدەشت لە درێژەی قسەکانیدا خەڵکی هاندا کە بڕوا بە جادوو نەکەن و فریوی چەواشەکاران نەخۆن و پاشەڕەوی مێشک و هۆش و ڕامانی خۆیان ببن و سەر بۆ جادووگەران نەوی نەکەن. ڕێگای ڕاست و دروست بگرن و ملخوار و دەستواری کەس نەبن. بەری ڕەنج و ماندووبوونیان نەدەنە زۆردار و دروست و پێوندی جادووگەران.

زەردەشتی بچکۆلانە و بەتوانا و بەتوانا و بەهۆش و خێرەت، بە هەڵسوکەوتی بەرز و بێوێنەی خۆی، باژێری شیزی* خستبووە ناو بیرکردنەوەیەکی قووڵ و فراوانەوە. بە ئاشکرا یارمەتیی هەژاران و ڕەش و ڕووتانی دەدا. نانی دەمی خۆی دەدا بە سواڵکەران و پیر و پەککەوتووان. دەستی پاک و پیرۆزی لە ژێر باڵی هەموو لێقەوماوێکەوە بوو.

زەردەشت هەرگیز سەری بۆ خوای جۆراجۆر دانەنەواندوە و خۆرپەرستیی نەکردووە. لە منداڵی تا تافی لاویەتی بژ پێچەوانەی خەڵک بڕوای بە خوایەکی تەنها هەبووە. یەکەمین مرۆڤی سەر ئەم گۆی زەویش بووە کە بڕوای تەواوی بە تاکە خوا هێناوە و توانیویەتی خۆی لە گومڕیان و فریودراوان جودا بکاتەوە و هەوڵ بۆ ئازادی و ڕزگاری مرۆڤ لە دەست جەور و ستەم و ستەمکاری بدات. زەردەشت کە دوور لە ترس و نەزانی کرداری ناشایستی وەک خوێنڕژتنی ئاژەڵ (قوربانی کردن)، ستایشتی زەردەشت زانستیانە بوو. ستایشتی ڕاستەقینە لە ئەنجامدانی کارەکانی چاک، پەسەند، پاک، باش، پەی بردن بە ڕاز و ڕووداوەکانی هەستی* و ناسینی نەهێنییەکانی گەردوون.

سەیر بوو، زەردەشت هێشتا لە سەرەتای لاویدا بوو کە ئەستێرەناس و زانایانی ئەو سەردەمە کە لە کار و ڕامان و بیری ڕۆشن و کووڵ و هەڵسوکەوتی بەرزی ئەو ئاگادار بوون و هەموویان بە دڵ تامەزرۆی دیداری ئەو بوون و تێدەکۆشان کە ئەو لاوە گەنجە ببینن و لە هۆشی مەزنی ئەو سوود و بەهرە وەربگرن و نهێنیی هەڵسوکەوتی بەرز و بڵندی ئەو بدۆزنەوە.

زەردەشت گەورە دەبوو و باڵای دەکرد و گەیشت بە تەمەنی گەنجی. هاوکات لەتەک پێگەیشتن و پێشچوونی تەمەنی، خێرەت و بیرکردنەوەی و بۆچوونەکانی گەورە و فراوانتر دەبوون. پتر و قووڵتر بیری لە ناسینی هەستی و نهێنییەکانی جیهان و ژیانی گەلان دەکرد. زەردەشت هەمیشە لێ ڕامان و بیرکردنەوەدا بوو و هەمیشە لە دانایان و تێگەیشتووانی شار سوودی وەردەگرت و هەوڵی دەدا کە لەتەکیاندا لەمەڕ مژاری جۆاوجۆر لێکۆڵینەوە و گفتوگۆ بکات. لە هەمان کاتیشدا لەتەک جادووگەران و خۆرپەرستان و مێهرپەرستان* بێ ترس وتوویژی دەکرد و لۆمەی باوەڕ و ڕامان و کردارەکانیانی دەکرد.

زەردەشت دەیویست هەموو نهێنییەکانی گێتی و هۆی چارەڕشیی کۆمەڵانی هەژار و لانەواز لە ناو کۆمەڵگا بدۆزێتەوە. بۆ ئەم مەبەستە نیازی بە شوێنێک هەبوو کە لەوێ ئارام و ئاسوودە و بێ ئەوەی شیرازەی بیرکردنەوەی بچڕێت خەریکی بیرکردنەوە بێت. سرووشتی سەرزەوی میدیاش بەو هەموو دیمەن و چیا ڕەنگاوڕەنگ و گەردەنکەش و بەرزانەی باشترین دەرفەتی بۆ ڕەخساند. لە ئەنجامدا مێهراوی* چیای (ئەوشی دەرینۆ)ی* هەڵبژارد و چووە جیهانی بیرکردنەوە گۆشەنشینی*، چووە جیهانی هەست و خۆزگە و پرسیارەوە، جیهانی ڕامان و چێژ و قووڵەوە.

ڕامان و پرسیار

لە چیا و لەو جیهانە کپ و بێدەنگەدا لەتەک جوانیی سروشت و شۆخ و شەنگیی نیشتمانی میدیا، دەکەوتە لێکۆڵینەوەی بەرفراوان و ژەرف و کوورەوە*. هەموو بەرەبەیانێک پێش هەڵاتنی خۆر ئەو کاتەی سپیدەی بەیان ڕەنگی ئەرخوانی* دەکردە بەر چیا و کەڵەشێر* مژدەی هاتنی ڕۆژێکی نوێی دەدا، زەردەشت لە خەو هەڵدەستا و وەکوو هەموو ڕۆژێکی دیکە، وریاتر و ژیکەڵەتر جیهانی دەوروبەری خۆی دەخستە بەر پرسیار و وەڵامەوە. بە ویناوە* سەیری جیهانی بێدەنگ و دەنگداری دەکرد و لەگەڵ خێرەت و ئەندێشەی بەراوەردی دەکردن. سرنجی وردی لە ئاسمان و جووڵانی خۆر و مانگ و ئەستێرەکان و بە گشتی لە گەردوون دەدا و بە سالۆرەوە* لەتەک ڕامانی خۆی و ڕۆژپەرستان دەکەوتە جەنگێکی بێ کۆتاییەوە.

زەردەشت دەیویست بوون و ئافەرینش* و ئافەریدەگاری* هەستی بناسێت. چونکە ئەو بیر و بۆچوونانەی کە ڕۆژپەرستان و مێهرپەرستەکان لەمەڕ بەدیهێنەر و ڕۆژ و مێهر و خوداکانی دیکەوە دەیانگوت، هەرگیز نەیدەتوانی ڕامانی کراوە و خێرەتی پشکێنەری زەردەشت خۆشنوت* بکات. خۆی لە بارەی ئەم پرسیارانەوە بیری دەکرد و بە سالۆری ڕامانی بە کار دەبرد. لە تاریکی شەو و ڕووناکی ڕۆژ و هەور و باران و سەوزبوون و پێگەیشتن و گەشەکردن و باڵاکردن، هەزاران پرسیاری هەڵدەهێنجا و وەرامیشی دەدایەوە. دەیویست خوای تاک

و بەدیهێنەر و هەستی و بوون بناسێت. لە تەنهایی توانای بینینی ئەو دیو شتەکان وەرگرێت و ڕاستی و چەفتی بخاتە ترازووی پرسیارەوە. دەیویست زاڵ بێت بە سەر ئایین و داب و نەریتی جۆراوجۆری کۆنی مرۆڤدا کە بۆ چەوساندنەوە و پاراستنی تەختی فەرمانڕەوایی هاتبوونە کایەوە و فریان بە سەر خواناسی و ڕاستی نەبوو.

زەردەشت باش دەیزانی بۆ پێڤاژۆی* ناسین، هەنگاوی یەکەم، هاتنە خوارەوە لە تەختی خۆپەسەندی و بای هەوا و بەردان و دڕاندنی تۆڕ و شەوەکەکانی* بیر و بۆچوونی کۆنە. هەنگاڤنان بۆ گۆڕانکاری لە ڕەوان و دەروونی مرۆڤدا، تەنیا بە لەخۆبردن و سەرچەماندن و خاکساربوون* نەبێت نایەتە دی. تا کەسێک لە ڕێگای ڕاستی، دڵساف، دڵفراوان، دڵڤاڵ، دڵباختە، دڵپاک، دڵدار و دڵگەش نەبێت، ناتوانێت بە ئارمانجی ڕاستینی خۆی بگات. تا کەسێک زانیاریەکانی کۆنی خۆی فڕێ نەدا و ڕوو لە فێربوون و زانینی دانش و زانستی نوێ نەکات و ڕێگای ڕاست و دروست نەگرێتە بەر و لە بیری چاک یارمەتی وەرنەگرێت، لە کاری خۆی سەرکەوتوو نابێت. لە سەرەتای بیرکردنەوە و ڕاز و نیاز و وتوووێژدا لەتەک ئەهۆرا مەزدا، هۆنراوە و سروودی بەم شێوە دەیفەرموو:

ئەی ئەهۆرا..!
ئەمە لە تۆ دەپرسم،
بە دروستی بە من بێژە،
چلۆن سەوداسەرانی تۆ ،
بە خاکساری بتناسن؟
ئەی مەزدا..!
کەی ئەم ڕێگایە
بە هاوڕێیەکی وەک من
فێر دەکەی؟
کەی لە بەر تریفەی ڕاستی دڵخواز،
یارمەتیدەری من دەبێت،
تا ڕامانی پاک بەرەو ڕووی ئێمە بێت؟
گاتا*، هاتی*44، سروودی* 1

زەردەشت هەرگیز شوێن پنداری* پڕوپووچ نەکەوتووە. نەیویستووە لە پشت پەردەوە و دەستەڵات و بیر و ڕامانی خۆی بە سەر مرۆڤدا بسەپێنێت، بەڵکوو کۆششی تەواوی کردووە بۆ بەدیهێنانی ژیانێکی نوێ و گەیشتن بە ژیانە هەرە باشەکان بۆ خۆی و گەلان، وە دەشییزانی ئەو مرۆڤەی بیەوێت ژیانی بەختیاری و کامەرانی بۆ خەڵکی بەدی بەهێنێت دەبێت بە دوا ترۆپک و پلەی پاکی ڕاستی و دروستی بگات و لە هەموو شتە دەروونییەکانی خۆی بپارێزێت. زۆر بە وردی دەگەڕا بە دوای سەرچاوەی ئەو مەرجانەی کە باشترین ژیانی لێوە دێتە دی و دەیویست لە ڕێگای زانستییەوە بزانێت ئەو مرۆڤە چۆن بە دەستی بهێنێت. هەروەها شەو و ڕۆژ لە خێرەت و بیرکردنەوەدا بوو، تا بزانێت ڕابەر و سەرۆک چۆن دەتوانێت لە بەر تیشک و ڕووناکی ڕاستیدا، چارەسازی ژیانی کۆمەڵان و پاسەوان و پارێزەری هەموو کارەکانی مینوویی* بێت.

ئەی مەزدا ئەهۆرا..!
ئەمە لە تۆ دەپرسم،
بە دروستی بە من بێژە،

سەرەتا و سەرچاوەی باشترین ژیان چییە؟
کەسێک کە
کۆششیان بۆ بکات،
چ پاداشتێک وەردەگرێت؟
ئەی مەزدا..!
ئەو کەسەی کە هەڵبژاردەی هەمووانە،
چلۆن لە بەر تریفەی ڕاستیدا،
بە پاکی
هاوڕێ و چارەسەرکەری ژیان و
پارێزەری هەموو کارەکانی مینوویی دەبێت؟
گاتا، هاتی 44، سروودی 2

زەردەشت گەیشتبووە بڕوایەک کە خۆر سەرچاوە و مایەی ژیانە بۆ زەوی و مرۆڤ و باڵدار و بێباڵ و دار و درەخت و سەوزایی و پەیوەندیی ڕاستەوخۆیان بە یەکەوە هەیە. بە تایبەت لەو وڵاتە ساردسێرانە وەک کوێستانەکانی زاگرۆس کە گەرمای ڕۆژ دەوری سەرەکی لە ژیانی ئەو کۆمەڵانە هەیە. هەروەها ئاگاداری سەرسوڕماویی خەڵک سەبارەت بە هەڵاتنی هەتاو و ئاوابوونی و گۆڕانی شێوەی مانگ و وریشەدانی ئەستێرەکان بوو. لە سەر ئەم ڕاستییانە دەیویست زۆرتر ئەم ڕۆشناییدەرە ئاسمانیانە بناسێت و سەر لە نهێنیی ڕازی گەشەکردن* و هاتن و چوون و داچوون و تیشک بەخشین و تاریکی بزانێت.

ئەی ئەهۆرا..!
ئەمە لە تۆ دەپرسم،
بە دروستی بە من بێژە،
کێیە لە سەرەتادا،
بەدیهێنەر و سەرچاوەی ڕاستی؟
کێ ڕێگای ڕاستی خۆر و ئەستێرەکانی
دیاری کردووە؟
کێیە ئەوەی کە جارێک مانگ پڕ و گەشاوە دەکات و
جارێکیش کز و نادیار؟
ئەی مەزدا..!
من داواکاری زانینی ئەمانە و گەلێ شتی دیکەم.
گاتا، هاتی 44، سروودی 3

زەردەشت لە ناسینی ڕاز و نهێنییەکانی سروشت هێندە چڕ و ورد ببوو، شارەزایی تەواوی لە سەر ڕووناکی و تاریکی، هەڵچوون و داچوون و مردن و ژیان پەیدا کردبوو. کە تاریکی دادەهات سەرنجی لە کانگای ئاسمان و جریوەی ئەستێرەکان و تریفەی دەدا و گوێی بۆ بێدەنگی جیهانی تەنهایی و گەردوون ڕادەگرت و دەیخستە بەر پرسیار و وەرامەوە. دەیزانی داهێنانی تازە دەبێت لە ناو خودی شتەکانەوە لە دایک ببێت و سەر دەربێنێت و ئەوونە بە توانا و بە هێز بێت، کە بتوانێت بەرگری لە بوونی خۆە و دژە سەرەکیەکان بکات.

زەردەشت بە پێچەوانەی هەڵسوکەوت و کردار و پیشەی دێڤ یەسنایان* کە دەچوونە گۆشەیەکی تاریک تا ڕێگا بۆ فرت و فێڵ کەڵەکەی خۆیان بدۆزنەوە بۆ گێل کردنی خەڵک و سەپاندنی خۆیان بە سەریاندا، زەردەشت ڕووی دەکردە دیمەنی شۆخ و شەنگی سروشتی کوردستانەوە (میدیا). بە شاخ و دۆڵ و دەشت و نشێو و دار و دەوەن و گژ و گیا و گوڵیەوە، هەور و باران و با و شەماڵ و بۆران و باڵدار و بێباڵ و گیانلەبەرە هەرە وردەکانیەوە، دواجاریش بە مرۆڤ و گەورەترین تایبەتمەندی مرۆڤ: "توانامەندی رامان و بیرکردنەوە".

زەردەشت لە ناسینی ڕاز و نهێنییەکانی ڕۆژ و ئەستێرەکان و وشەی بە "بەدیهێنەر و باوکی ڕاستی" دەست پێ کرد. بۆچی؟

چونکە زەردەشت دەیزانی و تێگەشتبوو کە لە گەردوون و ئاسمان و لە گەڕیان و گەشەسەندن تیشکدانەوەی خۆر و ئەستێرەکان و لە کرداری کۆمەڵان،ڕێکوپێکی و سامانێک سازگارە، کە زەردەشت ئەوەی بە واژەی هەنجاری* ڕاستێیتی دەناساند. لە ڕوانگای زەردەشتەوە ڕاستی، هەنجار و فەرمانڕەوایە بە سەر هەستی و گەردووندا، وە هەروەهاش هەنجار فەرمانڕەوایە بە سەر دەروون و ڕەوانی و گیانی مرۆڤدا.

زەردەشت دەیویست فەلسەفە و نهێنیی دروستبوون و داهێنانی گەردوون بزانێت. بۆیە بۆ ناسینی شتەکان لە خودی خۆیان ورد دەبووەوە و بیری لەو هێزە دەکردەوە کە بوونی پێ بەخشیوە. زەردەشت دەیویست بزانێت کە با، شەماڵ و سروە و هەور چلۆنە و چۆن ئاسمان دەپێوێت:

ئەی ئەهۆرا..!
ئەمە لە تۆ دەپرسم،
بە دروستی بە من بێژە،
کێیە ئەوەی زەویی لە ژێرەوە و
ئاسمانی بێ هەورازی لە سەرەوە ڕاگرتووە؟
کێیە ئەوە،
ئاو و گیا و ڕووەکی ئافراندووە؟
کێ وزەی تێپەڕین و توندڕۆیشتنی
بە با و هەوری ڕەش داوە؟
ئەی مەزدا..!
کێ بەدیهێنەری رامانی پاکە؟
گاتا، هاتی 44، سرووەدی 4

زەردەشت دەیزانی ژیان چەندها شێوەی جۆراجۆری هەیە، بەڵام ئەیخواست پترتر لە دروستکەری کە خواوەندی تاک و یەگانەیە نزیک بێتەوە و هەزارەها پرسیار لە خۆرهەڵاتن و ئاوابوونی، لە ڕەنگی سووری ئاسۆ و زەردی دەمەوئێوارە، لە تاریکیی ئاسمان و هەڵاتنی مانگ و خەرمانەی، لە جریوەی ئەستێرە و پرشنگی گەش دەردەهێنا. دەیویست لە ڕازی ڕووناکی و تاریکی، خەوتن و بێداربوون، ماندوویی و ئاسوودەیی، سپیدە و نیوەڕۆ و ئێوارە و شەو، ئەو توانا و یاسایە کە وزە و گوڕ دەدات بە ژیان و کۆتایشی پێ دەێنێت. زەردەشت دەیویست بزانێت کە بە ڕاستی ئەم شێوە جۆراجۆرانەی ژیان لە چ شتێکەوە بەدیهاتووە و بەدیهێنەر و وەستاکەی کێیە؟

ئەی ئەهۆرا..!
ئەمە لە تۆ دەپرسم،

به درووستی به من بێژه،
کێیه وەستای بەدیهێنەری
ڕووناکی و تاریکی؟
کێژان وەستا،
خەو و بێداریی دروست کرد؟
کێیه ئەوەی،
سپیدەی بەیان و نیوەڕۆ و شەوی دیاری کرد
تا مرۆڤی ژیر،
ئاگای له ئەنجامدانی ئەرکەکانی بێت؟
گاتا، هاتی 44، سروودی 5

زەردەشت داوای ڕاستی و دروستیی بیر و بۆچوونەکانی له داداری مەزن دەکرد. سووریش بوو لەوەی که ڕۆژپەرستان دەبێژن و دەیکەن دووره له ڕاستی و دروستیەوە. باوەڕی وا بوو که مێهر و هەتاو ناتوانن فەرمان دەربکەن و نه تووڕەش بن و نه دڵیشیان هەیه تا بەزییان به مرۆڤدا بێتەوە. زۆر به توندی دژی داب و ڕەوشتی کوشتن یا قوربانی کردنی گیانلەبەران بۆ خۆر یان فەرمانڕەوایی و ستەمگەری "کەی"یەکان* و ڕەوشتی چەوتی کەرپانەکان بوو. ڕاگرتنی خەڵک له ناو ترس و ڕەشبینی و به هەڵەخستنی بیر و رامانیان به چەوت و ناڕەوا دەزانی. زەردەشت دەیویست له وانه و گوتەکانی خۆی تەنها به ئەندێشه و هەڵسەنگاندنی دروست و ڕەفتار و کرداری دروست و ڕاستی و رامانی پاک دەربایست بێت و کۆمەڵانی خەڵکی بۆ ئەم ڕێگایانه بانگەواز دەکرد. به پێویستیشی دەزانی هەرچی زیاتر لەم ڕێگا و ڕەوشەدا پابەرجێ بێت.
زەردەشت پێی وا بوو که فەلسەفەی بوونی ئەم زەوی و گێتییه و ئەم چەرخ و ڕۆژگاره به پیت و بەره، بۆ شادی و خۆشی گەلان بەدیهاتووه. مرۆڤ تا زیندووه دەشێت به شادکامی و کامەرانی بژی و لەو دارژتانی* زەوییه که دەستیان دەکەوێت سوود وەربگرێت. ئەو دژی بیر و باوەڕی کەراپانەکان بوو که خەڵکیان بەرەو گومڕێی و درۆ دەبرد و به جیهانەکانی خەیاڵاوی خەریکیان دەکردن. زەردەشت دەیخواست کۆمەڵانی خەڵک زەوی ئاوەدان و دروست بکەن و له ڕووی جیهان و سەر زەوی به شادمانی و خۆشی و دەست ئاواڵەیی و تێر و تەسەلی و پڕی بژین. هەروەها دەیفەرموو من ئاوا بیر دەکەمەوە و گەرەکمه له دروستی رامانم، ئەرخایەن بم:

ئەی ئەهۆرا..!
ئەمه له تۆ دەپرسم،
به دروستی به من بێژه،
ئایا ئەو شتەی
که دەبێژم و فێری دەبم،
به گشتی هەمووی ڕاسته؟
مەگەر پاکی به کاردانەوەی خۆی،
ڕاستی پتر ناکات و
له بەر تیشکی رامانی پاکیشدا،
شکۆداری تۆ بەدی دێت؟
ئەی مەزدا..!
ئەم جیهانه پڕ پیت و فەڕ و شاده

www.kurdistannet.org 23-4-2003

بۆ کێ پێک هێنراوە؟
گاتا، هاتی 44، سروودی 6

زەردەشت دەیخواست بزانێت ئەو هێزە ڕاکێشەرە نادیارە چییە کە مرۆڤ و گشت گیا و گیانلەبەران بەرەو لای یەک ڕادەکێشێت و کۆیان دەکاتەوە. دەیویست بزانێت ئەم پەیوەندی و بەیەک بەستنەوە لە ناویدا چییە. بۆیە گەیشتبووە ئەو بڕوایە کە ڕاکێشانێکی ڕێکوپێک و تەکووز* هەیە و مرۆڤ و ئاژەڵ و پەلەوەر و سەوزایی و زەوی و ئاسمان بە یەکدی گرێ دەدات و توانای ڕاگرتنی چەرخی ڕۆژ و مانگ و ئەستێرە و زەوی و گەردوونی هەیە. هەروەها لێی ڕوون بوو کە تیشک و خۆر و ڕووناکی سەرچاوەی ژیانن و هەموو بوونەوەرێکیش پەیوەندیی ڕاستەوخۆی بە خاک و ئاوەوە هەیە و هەر یەکەشیان تایبەتمەندی و ئاکارێکی جۆراجۆریان هەیە.
زەردەشت دەیویست ئەو توانامەندییە مینوویيە لەتەک پاکی بناسێت کە مرۆڤ هاندەدات بەرەو ژیانێکی باش و باشتر و بەرەو بەختەوەریی ڕاستین. دەیفەرموو من دەمەوێ نهێنییەکانی هەستی و ڕازی زاڵ بوون بە سەر خوو و کرداری مرۆڤدا بزانم:

ئەی ئەهۆرا..!
ئەمە لە تۆ دەپرسم،
بە دروستی بە من بێژە،
چ کەسێک،
توانامەندی مینوویی لەتەک جوانمەردی ئافراندووە؟
کێیە بە فەرزانەیی خۆی
ڕێزی باوکی خستە دڵی کوڕەوە؟
ئەی مەزدا..!
کۆششم ئەوەیە،
بە ڕامانی پاک و ئەم پرسیارانە،
تۆ کە بەدیهێنەری هەموو بوونیت، بناسم.
گاتا، هاتی 44، سروودی 7

زەردەشت لە یەکدانەوەی پرسیارەکانی خۆیدا و لێکۆڵینەوەی لە ڕازی ژیان، بوون و نەبوون سەدان جاری تر ئەو پرسیارە بە کەڵک و زانستیانەی دەهێنایە ئاراوە و دەیفەرموو یەکێکیان مەبەستی بوون و ژیانە. وەک ئەم جیهانە گەورەیە لەگەڵ هەموو دیاردە و نیشانە جۆراوجۆرەکانی بەرەو کوێ دەڕوات؟ ئامانجی مرۆڤ لە ژیاندا چییە؟ گەلۆ بەڕاستی ئامانج و مەبەستی ژیان بۆ مرۆڤ هەر خواردن و خەوتنە؟ ئایا بەڕاستی مەبەست و فەلسەفەی بەدیهاتنی مرۆڤ ئەوەیە کە ستایشتی ڕۆژ و یەزدانەکانی دیکە بکات؟ گەلۆ ئارمانج و مەبەست لە درووستبوونی مرۆڤ ئەوە بووە کە تا زیندووە پشت لە هەموو خۆشی و شادی و جوانیەکان بکات تا لە جیهانێکی تردا بە دەستی بهێنێت؟ ئایا مرۆڤ بۆ ڕەزامەندی هەتاو و مێهر، دەشێت ئەم جیهانە بە سەختی و تاڵی و ڕەنج و دەرد و سیابەختی بباتە سەر؟ هەموو جارێک دەیفەرموو من هەموو بیر و بۆچوونە جۆراجۆرەکانی کە لەم بارەوە باوە دەناسم، بەڵام چونکە هەموویان نابینم لەتەک خێرەت و ڕاماندا بگونجێن ڕەهام کردوون. بە بڕوای من هەستی و گەردوون لە خول و دەورێکی گەشەکردندایە و ئارمانج و مەبەستی بوون و جیهان، لە گەشەکردن و گەیشتندایە، مرۆڤیش هەر بۆ ئەم ئامانجە بەدی هاتووە، و مرۆڤ دەبێت تا مردن لە ڕێگای گەشەکردنی خۆی تێ بکۆشێت.

زەردەشت گەیشتبووە بڕوایەک کە هەموو نائارامی و ناکۆکیەکانی ڕەوان و دەروون و هەموو خەم و دەرد و ڕەنجەکانی مرۆڤ لەوێوە سەرچاوە دەگرێت کە بە پێچەوانەی خوو و هەنجار و چۆنیەتی خۆی پێ لە ڕێگای گەشەکردن خوار و لار دادەنێت و یا خۆ وەستاو و بێ کەڵک دەمێنێتەوە. بۆیە دەیفەرموو هەر کەس لە ڕێگای گەشەکردن هەنگاو بنێت و تێ بکۆشێت، ئەنجامی فرە مەزنی، هێمنی و شادمانی بەدی دەکات:

ئەی ئەهۆرا..!
ئەمە لە تۆ دەپرسم،
بە دروستی بە من بێژە،
من کە لە ڕاهێنانەکانی تۆ بیر دەکەمەوە و
بە ڕامانی پاک پرسیار دەکەم،
چلۆن لە بەر ڕتیشکی ڕاستیدا،
لە گەشەکردنی ژیان
بەهرەمەند ببم؟
ئەی مەزدا..!
چلۆن لە ئاسایش و شادمانیی ڕەوان
بەهرەدار و سەرفەراز ببم؟
گاتا، هاتی 44، سروودی 8

هەموو گیانلەبەران و زیندەوەران دارای هۆشێکی سروشتین. گیایەک خۆی دەزانێت چۆن دەڕوێت و ڕوو لە کوێ بکات و خواردنی لە کوێ وەربگرێت. هەموو ئاژەڵە جۆراجۆرەکانی ڕووی ئەم زەمینە دۆستان و دوژمنانی خۆیان دەناسن و بە پێی یاسای سروشت لە سەر گیانی یەکدی دەلەوەڕن. ئاژەڵێکی گیاخۆر بە هەست و هۆشی سروشتی خۆی دەزانێت کام گیا بۆ ئەو سوودمەند و کام گیا بۆ ئەو زیانبارە. مرۆڤیش هەروەک هەموو گیانلەبەران و زیندەوەران دارای خێرەت و هۆشێکی سروشتییە کە بە شێوە هێزی نهێنیی ویژدان لە ئەودا دەردەکەوێت.

مرۆڤی پاک و ڕاستڕەوان ئەوەیە کە لە بڕوا تەمدار و تاریکەکان کەنار بدات و ڕێگای ڕاست و دروستی ژیانی خۆی لە دەست ویژدانی نهێنیی خۆی ئاسوودە بکات. کاتێ مرۆڤێک بە ڕێگای لار دەچێت ویژدانی نییە و یا ئەگەر دیەتی ناپاکە. هۆکەشی ئەوەیە کە ویژدانی بە ڕێگا لار و نادروست ڕاهاتووە. ئەو تاوانبار و خراپەکارەی کە بە مافی مەردۆم دەستدرێژی دەکات و گیانی مرۆڤێک دەستێنێت و لە کردەی خۆشی پەشیمان نابێتەوە و یا بە کردەی خۆی شانازی دەکات، هۆی ئەوەیە کە ڕاهێنانی تاریک و ناپاک ویژدانی ئەوی لە ناو بردووە.

هەموو هەوڵ و کۆششی زەردەشت بۆ ئەوە بوو کە ویژدانی کۆمەڵان لە ژێر باری ڕاهێنانەکانی کۆنی چەوت و پڕ لە هەڵە ڕزگار بکات. ئەو ڕاهێنانە کە جادووگەران و مێهرپەرستان* بە سەر ویژدانی گەلاندا سەپاندبوویان. زەردەشت دەیفەرموو: "من لەوە دەترسم کە لەم بیر و بۆچوونە چەوت و ناپاکانە لە ناو ویژدانی منیشدا هەبێت، هەر چەندە من لە سەرەتای منداڵی و لاوی لە نادرووستی ئەندێشەکانی جادووگەران تێ گەیشتبووم و خۆم لەوان دوور ڕاگرتبوو و دژایەتیانم دەکرد." هەروەها دەیفەرموو: "من گەرەکمە ڕەوان و دەروونی خۆم وەها پاک بکەمەوە کە شایستەی نیاز و ستایش بە بارەگای ئەهۆرا مەزدا، ئەو خێرەتی پیرۆز بم. بە بڕوای من هۆی ناپاکیی ویژدان و دەروونی گەلان، نەزانی و خراپ ڕاهێنانە. ڕێگای ڕاستی و دروستی زانینە و من لەو ڕێگادا کۆشش دەکەم تا بە دانایی و زانستی دەروون و ویژدانم لە هەموو شتە لاوەکیەکان پاک

بکەمەوە. بەڵام باش دەزانم بۆ هەنگاونان لە ڕێگای گەشەکردن بەرەو بارەگای ئەهۆرا مەزدای دلۆڤان، دانش و زانیاری بە تەنهایی بەس نییە، بەڵکوو لە کەناری زانستدا دەبێت تیشک و ڕووناکی و پرووسکەی چاکی لە مرۆڤ بەدی و نیشتەجێ بێت. تیشک و ڕووناکییەک کە وەک هێزی مینوویی و ڕاستی و ڕامانی پاک بێت. تەنیا لەم ڕێگایەدایە کە مرۆڤ ئەتوانێت بە دەرگای مەزدا ئەهۆرا بچێتە ژوورەوە و بە ڕزگاری و نەمری و سەرفەرازی بگات."

ئەی مەزدا ئەهۆرا..!
ئەمە لە تۆ دەپرسم،
بە دروستی بە من بێژە،
چلۆن ویژدانی خۆم پاک بکەمەوە و پێشکەشی تۆی بکەم؟
هێڤیدارم بە فەرمانبەریی لە تۆ و
بە دانشێک کە
لە بەر پرشنگی شکۆمەندی تۆ فێر دەبم و
بە هێزی مینوویی و بە ڕاستی و ڕامانی پاک،
بەرەو بارەگای تۆ ڕێگا بدۆزمەوە.
گاتا، هاتی 44، سروودی 9

ئۆل، باوەڕ و ئایینەکان دوو جۆرن: یەکەم دواکەوتووخواز و کۆنەپەرەست، دووهەم پێشکەوتووخواز و نەوژەن*. ئایینەکانی جۆری یەکەم، ڕامانی مرۆڤ لە چواچێوەیەکی وشک و ئاسنیندا بە بەند دەکێشێت و لە هەموو جمو جووڵێک و پێگەیین و لێکۆڵینەوە و گەشەکردنێک ڕادەگرێت. فەرمان و دەستوور و قسە هەمان شتە و کە دروستکەران و سازکەرانی ئەم ئایینانە گوتوویانە. قسەی ئەوان فەرمانی مان و نەمان بووە و کەس نەیتوانیوە لە ڕوویاندا تەنیا واژەیەک بێژێت کە لەتەک دامودەزگای ئەواندا نەگونجاو بێت. هەر کاتێک کەسێک لە ژیان ڕاوەستابێت ئەوە سزای مەرگیان زووبەزوو بۆ دیاری کردووە تا هیچ کەسێکی دیکە هاوبیری ئەو پەیدا نەبێت کە پێی لەو سنوورە زیاتر دابنێت کە بۆی دیاری کراوە. لەم دینانە لایەنگیرانیان وەک هێستری گێرە، یا هێستری ئاشی گەنم، دەشێت هەموو تەمەنی ژیانیان بە چاوی بەستراوەوە لە جێگایەکی تاریک و سنووردارا بمێننەوە، بە بێ ئەوە بتوانن هەنگاوێک لەو بازنەیە کە بۆیان دیاری کراوە دەربچن و بخولێنەوە.

زەردەشت دەیفەرموو: "من یەک بە یەکی ئەم ئایین و باوەڕ و کیشانە کە ساڵەهای ساڵە کۆمەڵانی لە ناو بازنەیەکی تەنگدا بە بەند کێشاوە باش دەناسم و لە تای ترازووی زانیاریی خۆمدا لەتەک یەکدا بەراوەردم کردوون. من ئەم کاڵب* و بازنانە کە مێشک و بناغەکانی بڕوا و ڕامانی بە یەک بەستوتەوە لە ناو مێشکی خۆمدا شاکاندوومە و پێم ناوەتە ناو جیهانێکی نوێ. من دەمەوێت هەم ڕامانی خەڵک بڕوێنم و هەم شێوەی ژیانیشان بەرەو ڕێگەی پێشکەوتن بەرم. دەمەوێت شارستانیەت و نۆژەنکاری بەدی بێنم و ئایینێکی تازە بهێنمە ئاراوە کە لەتەک هۆش و هەست و ژیریی بگونجێت. من لەمەڕ ئەوە کە چۆن و بە چ چەشنێک، باوەڕ و دینێک کە توانایەکی ئاوای بێت، زۆر بیرم کردووەتەوە و ئەمەوێ بە یارمەتیی ڕاستی و دروست بیرکردنەوە و دروست هەڵسەنگاندن و دانش، ئەم ئایینە دابڕێژم و بە کۆمەڵانی بناسێنم و بۆ پەیڕەوکردنیشی هانیان بدەم":

ئەی ئەهۆرا..!
ئەمە لە تۆ دەپرسم،

www.kurdistannet.org 23-4-2003

بە دروستی بە من بێژە،
چییە ئەو ئایینەی تۆ،
کە بۆ مرۆڤ باشترینە و
هاوڕێ لەتەک ڕاستیدا،
مرۆڤ بەرەو پێش دەبات و
لە بەر تریفەی خۆباختکاریدا،
کارەکان بەرەو ڕاستی ڕێنوێنی دەکات؟
ئەی مەزدا..!
من بە خواست و زانستی خۆم،
بەرەو ئایینی تۆ ڕوو دەکەم.
گاتا، هاتی 44، سروودی 10

گەلۆ دەبێت لەگەڵ خراپەکاران دوژمنایەتی و لەتەک چاکەکاران دۆستایەتی پەیرەو بکرێت؟ ناشێت مرۆڤ بۆ سوود و بەرژەوەندیی خۆی دەستێکی لەتەک چاکەکاران و دەستەکەی تری لە ناو دەستی خراپەکاران بێت؟ مرۆڤێک کە بە هیچ چتێک پابەند نەبێت و هیچ بیر و بڕوا و ئایینێکی نەبێت، وەک گیایەکی ناسک و نەرمە کە بایەک یاریی پێ دەکات و دەینوشتێنێتەوە و لەتەک هەرچی بشێ و نەشێ سازی دێت.

مەردمێکی زۆر هەن کە تەنها بۆ سوود و بەرژەوەندیی خۆیان و گەیشتن بە ماڵ و دارایی جا لە هەر ڕێگەیەک بووە، بە پێویستیی بەرژەوەندیی ڕۆژ خۆیان بە کەسێکی دارا و زەنگین دەگەیەنن و دەبن بە کارەکەری و مووچەی لێ دەخۆن. ئەمانە ئەگەر ڕۆژێک خودانکارەکەیان لە دەوڵەت و سامان کەوت، ئەوە ڕوو لە کەسێکی دیکە دەکەن و گۆرانی بە شان و باڵی یەکێکی دی دەڵێن. ئەمانە بە پێی سوود و بەرژەوەندی لە جێگای خۆیدا درۆ دەکەن و لە جێگایەک بە بەژن و باڵای زەلامێکی دەستەڵاتدار هەڵدەخوێنن و ستایشتی دەکەن و لە جێگایەکی تر ئەو قسەیە کە کردوویانە پێشێلی دەکەن و بەرپەرچی قسەی پێشوو دەدەنەوە. زەردەشت لەم کەسانە زۆر بێزار بوو و هەمیشە لەمانە دوورەپەرێز بوو. ئەمانەی بە پیسترین و خراوترین مرۆڤ دەزانی. زەردەشت دەیفەرموو: "ئاواتی من ئەوەیە کە گەلان بە چەشنێکیان لێ بێت کە لە بەر تیشکی پاکی و ڕاستی تەنها یەک ڕێگە بناسن، ئەوەش ڕێبازی ڕووناهی، ڕێبازێک کە ئەوان بەرەو ڕزگاری و خۆشبەختی و شادمانی و رامشی* ڕاستەقینە دەبات".

ئەی ئەهۆرا..!
ئەمە لە تۆ دەپرسم،
بە دروستی بە من بێژە،
ئەو کەسانەی کە ئایینی تۆ فێر بوون،
لە بەهرەی پاکی خۆبەختکاری،
بەهرەمەند دەبن؟
ئەی مەزدا..!
بۆ ئەم کارە من یەکەم کەسم
کە لە لایەن تۆوە هەڵبژێردراوم و
هەموو ئەو کەسانەی کە پەیرەوی درۆزنانن،
بە چەواشەکار دەیانناسم.

گاتا، هاتی 44، سروودی 11

زەردەشت لە بیری ئەوەدا بوو چەواشەکارانی ناپاک و زۆربێژانی خوێنمژ، بێجگە لە نابووتی و ئازار و زیان و ئاژاوە شتێکیان لە سەر نییە و هەموو ئەندێشە و کرداریان بۆ ئەوە تەرخان دەکەن کە بە شێوەیەک زیان بە کەسانی دیکە بگەیەنن. ئایا بەرامبەر بەمانە مرۆڤ بێدەنگ بێت و ئەوان بە ئارەزووی خۆیان ، پیشەی خراپەیان وەک هەمیشە ئەنجام بدەن؟ یان پێویستە مرۆڤ بەرانبەر بەم گیانلەبەرە خراپەکارانە ڕابووەستێت و بە گژیاندا بچێت؟

مەخابن هەمیشە کۆمەڵێک بوون کە ستەم و ئازاری ئەمانە دەپەژرێنن و ملیان بۆ دائەنەوێنن، و لە ژێر سێوەری شووم و ناحەز و نەیاریی ئەمانە ژیانێکی پڕ لە کزی و داماوی و سەرلێشێواوی و کەساسی و چەپەری دەکێشن و هەرگیز دەمی سکاڵا و گازندەیان لە ڕووی ئەم ستەمکارانە ناکەنەوە و بەرهەڵستیان نابن. لەم خەڵکانە زۆر بوون و هەرگیز زەردەشت بێ هەڵوێستی و شێوەی ئەمانەی پەسەند نەدەکرد. زەردەشت دەیویست مرۆڤ لە ئاستی مرۆڤ نەنووشتێتەوە. هیوادار بوو چۆن دارێک لق و پۆ و چەتری دەکەن و کێڵگە و زەوی و بێستان دەشێت لە گیای هەرزە و بێ بەهرە بژاری بکرێت و چۆن دەبێت جانەوەرانی زیانیخورور لە نزیکی ژیانمان دوور بخەینەوە، ئاواش لەتەک ستەمکارانی خوێنڕژیش دەبێت ڕاپەڕیت. پێویستە مرۆڤ لە بەرانبەریاندا ڕابوێستێت، چونکە ملنان بۆ ستەم خۆی سووچێکە کە کەمتر لە ستەمکردن نییە و بوونی ستەمکێشە کە درگا بۆ دەستدرێژی ستەمکار ئاواڵە دەکات. دەبێت خراپە لەناو بچێت و لەتەک زۆربێژان و ملهوڕان بەربەرەکانێ بکرێت و ئەمانە نەخشێک نەبینن لە ژیانی خەڵکی. مرۆڤی چاک و پاک دەبێت هەنگاو بنێت بەرەو پێش و بە ڕەوشت و ژیانی خەڵک سامان و هێمنی بدات.

ئەی ئەهۆرا..!
ئەمە لە تۆ دەپرسم،
بە دروستی بە من بێژە،
لە ناو ئەو کەسانەی کە من دەیاندوێنم،
چ کەسێک ڕاستکردار و
چ کەسێک چەواشەکارە؟
ڕوو لە چ کەسێک بکەم؟
ئەوەی خراپەی بینیوە،
یا ئەوەی کە بەرەو خراپە چووە؟
چلۆن ئەو چەواشەکارە،
بە خراپ نەژمێرم کە
لە هەمبەر بەخششەکانی تۆ ،
لەتەک مندا بەربەرەکانێ دەکات؟
گاتا، هاتی 44، سروودی 12

زەردەشت لەتەک ئەو کەسانەی کە درۆ دەکەن و گوفتار و کرداریان وەک یەک نییە زۆر دژ بوو. ئەمانەی بەم جۆرە ناسی بوو کە ئیمڕۆ چتێک دێژن و سەیزوو چتێکی تر و هەرگیز دوو وتەیان لەیەک ناچێت. ڕەواڵەتیان پاک و خاوێن و ڕازاوە، نەرم و نیان و دەم بەپێکەنینە، بەڵام دەروونیان وەک بیابانێکی وشک، وەک ئاوێکی گەنیو و پیس، وەک گۆڕێکی سارد و بێ گیان و وەک جەنگەڵێکی ئاڵۆز و تاریکە. لە بیر و

ئەندێشەی ئەمانە تەنها زیان و خراپە و گەزەند دەوەشێتەوە و بێجگە لە گومان و کین و ئازار و دەرد و خەم و خەفەت و شین، هیچ سوود بەهرەیەکیان لێ ناوەشێەوە. ئەمانە وەک مارێکی ژەهراوی و کوشەندەن کە کاتێک نزیکیان ببیتەوە و دەست ئەخەیتە ناو دەستیان لە یەک ساتدا پەلامارت دەدەن و ژاریان دەرێژنە ناو لەش و گیانت. گوتە و قسەیان هەموو فریوە و لە ژێر قسە بەتام و چێژەکانیان سەدان فرت و فێڵ و دوژمنی حەشاراوەتەوە. ئەمانە کاتێک پا دەخەنە ناو گۆڕەپانی ژیانی خەڵکی، دروشمیان ئاوەدانی و شادییە و چۆن دەستەکانیان دەکەوێتە کار، تەنیا ویرانی و خراپی و خەم و خەفەت و شینیان لێ دەبینرێت. ئەمانە بە نەرمی و لەسەرخۆ ئاخافتن دەکەن و فرە هونەرمەندانە و زەبەردەستانە و رێکوپێک لە باشییەکان و چاکییەکان لاف و گەزاف دەدەن و لە هەمانکاتیشدا دڕندانە و بە تووڕەیی و بێ بەزیی، جەرگی مرۆڤ داخ دەکەن و هەناوی دەخۆن.

زەردەشت زۆر ژیرانە لە کردار و گوفتار و رامانیان شارەزا بوو. هەموو کات و دەمێ تووشی دەردەیسەری و ئاخ و ئۆف بوو لە دەست ئەو دڵڕەشانە و هەمیشە بە مەردمی ڕادەگەیاند کە دەبێت لە نزیکبوونەوە و هاوبیری و پەیڕەی و لایەنگیریی ئەمانە دووری بکەن:

ئەی ئەهۆرا..!
ئەمە لە تۆ دەپرسم،
بە دروستی بە من بێژە،
چلۆن خۆمان لە درۆ دوور ڕابگرین؟
چلۆن پارێز بکەین
لەو کەسانەی کە سەرکێشن و
تێ ناکۆشن لەتەک ڕاستی پەیوەست بن و
ڕێڕەوی ڕێگا ڕاست ناکەن و
پەیجۆری رامانی پاک نین؟
گاتا، هاتی 44، سروودی 13

ئاشکرایە کە کاتێک پارچە زەوییەک دەستی مرۆڤی نەگاتێ، پڕە لە چەندەها جۆر گژ و گیاکەڵە و گیای هەرز و درک و پووش و پەڵاش و پووار و گیای وشک و داری گەندەڵ و پووکاو و هەروەها پڕە لە خڕە بەرد و پاشماوەی پیسی و چەپەڵی و پڕە لە جانەوەرانی زیانەخروو و مردارۆبوو. بەڵام کاتێک مرۆڤ سرنجی باخێکیش دەدا، دەبینێت باخەوان هەموو شتەکانی لە شوێنی خۆیدا چاندووە و بە ڕێکوپێکی و لە سەر بیر و رامان نەخشەی بۆ کێشاوە. لەو جۆرە ڕەوەکە ناجۆرانە کە زیانیان هەیە بژاری کردووە و کراسێکی ڕەنگاوڕەنگ لە گوڵ و جوانی بە بەردا کردە. درەختی میوە لە شوێن و ڕێی خۆی چاندراون. جۆگەی ئاو بە چەشنێکی جوان لە کارێزەوە بەرەو ئەستێر ڕەوانە. چڤێکی* خۆشدەنگ و جوان خەریکی خوێندن و چریکاندنن. مرۆڤ کە بیر دەکاتەوە سەردەمێکیش ئەو باخە وەک دەشتێکی بێ سوود و دڕکستانێک بوو، بەڵام لە بەهرەی دەستی بە توانا و ئازموودەی باخەوان، ئەو دڕکستانە بووەتە باغستانێک.

زەردەشت ئەم نموونانەی بۆ خەڵک باس دەکرد تا مرۆڤ لە توانامەندی و وزەی خۆی باش ورد بێتەوە و پێی بزانێت کە دەتوانێت بە هەزاران جۆر لەو باخە بۆ ژینی نوێ دروست بکات و ئاسوودەش تێیدا بژێت دوور لە کۆیلەتی و سەرشۆڕی و کارەکەری. دەیویست بە هەر جۆرێک بێت، خەڵکی لە چەواشەکاران و ستەمکاران دوور بخاتەوە و ڕێگای ڕاست بگرنە بەر. بە لای زەردەشت پرسیار ئەمە بوو کە ئایا کۆمەڵان ناتوانن ژیانیان بەم شێوەیە بێت؟ گەلۆ چەواشەکارانی ستەمگەر کە بێجگە لە زیان و کاولی و خراپی بۆ کۆمەڵان، هیچ

بەرهەنێکی دیکەیان نییە، دەتوانن بێنە سەر ڕێگای ڕاست؟ بە بڕوای زەردەشت ئەمە لە دژوارترین و سەختترین کارەکان بوو و دەبوایەت ڕێگایەک بدۆزرێتەوە، بۆ ڕاهێنان و پەوەردەکردنی دەروون و ڕەوانی جڤاک* و درۆ بسپێردرێتە دەستی ڕاستی. بەڵام کام ڕێگا و چلۆن؟ "تەنیا فێرکردن و فێرکردن و ڕاهێنانی چاکی و پاکییە".

ئەی مەزدا ئەهۆرا..!
ئەمە لە تۆ دەپرسم،
بە دروستی بە من بێژە،
چلۆن درۆ بسپێرینە دەستی ڕاستی؟
تا بە فێرکردنی پەیامی پیرۆز و رامانبزوێنەری تۆ،
پاک ببێتەوە و
بەم چەشنە،
شکستێکی گران بە چەواشەکاران بگات و
فریو و ئازادی ئەوان لە ناو بچێت؟
گاتا، هاتی 44، سروودی 14

بە بڕوای زەردەشت دوو سوپا بەرامبەر بە یەک ڕاوەستابووم. یکێکیان ستەمگەر و دز و درۆزن و ڕێگر و ناپاک و دەستچەپەڵ، ئەوی دیکەیان سوپایەک کە بۆ بەرگریی خۆیان و تاراندن و دوورکردن و ڕاونانی ستەمگەرانی وێرانگەر دەجەنگیان. ئەم پرسیارە بۆ زەردەشت هاتبووە ئارایەوە کە بە ڕاستی کام یەک لەم دوو هێزە دەبێت سەرکەوتوو بن و ئەهۆرا مەزدا کە ترۆپکی هەستییە، یار و یاوەری کام لایە و لە چ ڕێگایەک و چۆن ستەمگەران و خوێنمژەکان وەدەر دەنێت؟ هەروەها هەوڵ و کۆششێکی فرەی کردووە کە مرۆڤی لادەر و بە هەڵەداچوو بگەڕێنێتەوە سەر ڕێگای ڕاستی و بەرگی تەمەڵی و داماوی لەبەر دابکەنێت. هەروەها ئەو مرۆڤانەشی باش ناسیوە کە بۆ سوود و بەرژەوەندی و ئارەزووەکانی خۆیان ئاگری ناکۆکی و دوودڵییان خۆش کردووە، بەڵام ئەمانەش خۆیان فەرمانبەری کەسانێکی دیکەن.
خەلک بە چەشنێک دەستەمۆ کرابوو کە وەک گیاڵەبەرێکی فێرکراو بێجگە لە فەرمانێک وەریگرتبوو، هیچ کارێکی دییان نەدەتوانی بکەن. ئەم گیاڵەبەرە دەسەمۆکراوانە هۆش و هزری خۆیان لێ ون ببوو و فەرمانڕەواکان بوون کە لە جێگای ئەوان بڕیاریان دەدا و بە سەر هەست و نەستیان فەرمانیان دەدا، و بۆ جێگایەک کە مەبەستیان ببوایەت، دەیانبردن. هیوا و ئارەزووی زەردەشت ڕزگاری ئەم خەڵکانە بوو و زۆر باش دەیزانی کە تەنها بە یارمەتی و سوود وەرگرتن لە بیر و رامانی پاک و فێرکردن و ڕاهێنانی گەلان، دەتوانرێت بەرەو ڕێگای ڕزگاری ڕابەرییان بکات. هێڤی زەردەشت ئەوە بوو کە ڕۆژێک پشت و پەنای خەڵک بێت. زەردەشت ئاوا تێگەیشتبوو یەکێک لە هۆکانی خراپەکاریی ئەم خەڵکانە، بێ پەناهییان بوو. زۆربەی ئەم خەڵکانە بە شێوەیەک هانا و پشتیوانی خۆیان لە دەست دابوو و بۆ دۆزینەوەی یار و خەمخوارێک، ڕوویان دەکردە دەستەڵاتدارێک، بۆیە گشت هەست و بیر و سامان و کەسایەتیی خۆیان دەسپاردە دەستیان. زەردەشت ئارەزووی دەکرد کە بە ڕاهێنانی دروست ڕێگایەک بۆ خەڵکان نیشان بدات، بەڵام چ ئارەزوویەکی مەزن:

ئەی ئەهۆرا..!
ئەمە لە تۆ دەپرسم،
بە دروستی بە من بێژە،
کێیە ئەو داوەرەی، کە لە بەر پرشنگی ڕاهێنانەکانی تۆدا،

بە سەرکەوتن دەگات و
دەبێتە هانای مەردم؟
ئەی مەزدا..!
ئەو ڕابەرە زانا و چارەسازەی ژیانە
بە من نیشان بدە و
سرووش و ڕامانی پاک،
بە ئەو یا هەر کەسی دی
کە ویستی تۆیە، خەڵات بکە.
گاتا، هاتی 44، سروودی 16

دلۆڤانی، ئەمە مێهر و دلۆڤانییە کە ژیان دەڕازێنێتەوە و پەیوەندی نێوان مرۆڤ بەهێزتر و توندتر دەکات و شادی و کامەرانی دەخاتە دڵی گەورە و پچووکەوە و خەم و خەفەت دەڕەوێنێتەوە. مێهرە کە دڵەکان نەرم و دۆستایەتی و خۆشەویستی پتر و برادەری و هاوڕێتی بەدی دێنێت. بە پێچەوانە تووڕەیی و گرژی و مۆنی و قار و کین و ڕەشبینی و بەدبینی و بەددڵی و بەدنیهادی جەستەی مرۆڤ دادەڕزێنێت و وێرانی و خەم و برسییەتی دەکات بە درگای ماڵاندا و زیندەگانی تاڵ و بێ تام دەکات. جا ئەو مرۆڤانەی کە ئەم ڕەفتارە ناپەسەند و ناشیرین و ناجۆرانەیان تێدایە، وەکوو گورگ یان دڕندەیەکی کوشندەیان لێ دێت و تەنیا بیر لە کوشتن و برین و داپاچین و خوێنڕژتن دەکەنەوە.
زەردەشت مرۆڤی جۆراوجۆری زۆری بینیبوو، کە پێشتر دڵنەرم و مرۆڤدۆست بوون، بەڵام کاتێک ڕامان و بڕوایەک لە سەر بنەمای کوشتن و برین و ڕفاندنیان هەڵبژاردبوو، ئیدی ئەو مرۆڤانە بۆ ئارمانجی خۆیان بە چەشنی گورگیان لێهاتبوو. زەردەشت ویستوویەتی پەیامبەر سۆز و ئەڤین و مێهر بێت و ژەنگاوی دڵی ئەو مرۆڤانەی دڵڕەق و بێ بەزەیین پاک بکاتەوە و درگای ئازادی و سەربەستی و خۆشگوزەرانی لە ڕووی هەژاراند بکاتەوە و یەکسانی و دۆستایەتی و ئەوین بەدی بێنێت.

ئەی ئەهۆرا..!
ئەمە لە تۆ دەپرسم،
بە دروستی بە من بێژە،
چلۆن بە ڕێنوێییەکانی تۆ،
هەست بە خۆشی و شادیی دلۆڤانیت بکەم و
بە تۆوە پەیوەند بم؟
ئەی مەزدا..!
چلۆن گوتەکانم بگاتە ناو دڵان و
بەو پەیامەی کە لە ڕاستییەوە سەرچاوە دەگرێت،
گەلان بەرەو گەشەکردن و جاویدانی ڕێنوێنی بکەم؟
گاتا، هاتی 44، سرووودی 17

زەردەشت هەمیشە لەو کەسانە نزیک بووەتەوە کە وزە و توانای دەروون و دەرەوەیان بە کار هێناوە بۆ کرداری باش و ڕەنگین و جوان و هەروەها ژیانیان ڕازاندوتەوە و خۆیان نەکردە دەسکەلا و بەردەستی دەست و پاوەنی پیاوی نالەبار و ستەمکار. وەک ئەو باخەوانەی کە توانیبوو باخێکی خۆش و زەریف لە داری میوە و

گوڵ و گوڵزار له‌ زه‌وییه‌کی دروست بکات. وه‌ستایانه‌ خانوو و حه‌وشه‌ی خۆی هه‌روه‌ک ئه‌ندازیارێک له‌ هه‌موو که‌سێکی تر، دروستتر چێ بکات. کارێزه‌که‌ی خۆی هه‌ڵی بکه‌نێت و له‌ هه‌ر کارێزکه‌نێک به‌ تواناتر بێت. سه‌دان په‌زی هه‌بێت و بۆ هه‌ر مه‌ڕێکی به‌ هۆی ڕه‌نگه‌که‌یه‌وه‌، ناوێکی قه‌شنگی بۆ دیاری بکات. هه‌موو باخه‌کی خۆی ئاوه‌دانی بکات. خۆی دره‌خته‌کانی هه‌ڵبژێرێت و بیچێنێت و په‌روه‌رده‌شی بکات. له‌ هه‌موو کارێکی ده‌ستیدا وه‌ستا و کارامه‌ بێت وپێویستی ژیانی خۆی و خه‌ڵکی تریش دابین بکات. گڵێم یا ڕاخه‌ره‌که‌ی بۆ خۆی بیچنێت و کاری ئاسنگه‌ری خۆی بیکات و یا به‌ تۆپه‌ڵه‌ گڵێک کاسه‌یه‌کی جوان چێ بکات. له‌ هونه‌ریشدا که‌ هه‌ر هونه‌رمه‌ندێک به‌ هونه‌رتر بێت. سازی جوان بژه‌نێت و گۆرانی و سترانی خۆش بچرێت و له‌ زۆربه‌ی ئامێره‌کانی مۆسیقا وه‌ستایی هه‌بێت. زانستی سه‌رده‌می خۆی فێر ببێت و له‌ هه‌ر بوارێکدا قسه‌ی بکردایه‌ شاره‌زایه‌کی زۆری هه‌بووایه‌ت.

نزیکبوونه‌وه‌ی زه‌رده‌شت له‌م جۆره‌ که‌سانه‌ ته‌نها بۆ ئه‌وه‌ بووه‌ که‌ بزانێت مرۆڤ تا چ ڕاده‌یه‌ک به‌توانا و به‌هێزه‌ و توانای به‌ کارهێنانی ده‌ هێزی ده‌ر و ناڤووه‌* هه‌یه‌. به‌ بڕوای زه‌رده‌شت له‌ مێشک و و ئه‌ندێشه‌ و خێره‌تی مرۆڤ ده‌ریایه‌ک وزه‌ و هێز شاردراوه‌ته‌وه‌، که‌ ئه‌گه‌ر مرۆڤ باش په‌روه‌رده‌ی بکات و به‌ کاری بهێنێت، هه‌موو که‌س ده‌توانێت وه‌ک ئه‌و باخه‌وانه‌ی لێ بێت. جا زه‌رده‌شت ده‌فه‌رمێت: "من ئه‌مه‌وێ هه‌موو هێز و توانا و وزه‌ی له‌ش و جه‌سته‌ و گیان و ڕه‌وان و ناخ و ده‌روونم وه‌کار که‌فێت تا له‌ ڕێگه‌ی ڕاستی ته‌رخانی بکه‌م، و من ده‌زانم کاتێک ئه‌م به‌هرانه‌ ڕوو له‌ مرۆڤ ده‌کات که‌ هه‌موو وزه‌کان بۆ یه‌ک ڕێگه‌ بێت، ئه‌وه‌ش ڕێگای ڕاستی، هه‌مان یاسای هه‌ستی که‌ به‌ سه‌ر گیانیشدا فه‌رمان ده‌دات. من ئه‌زانم ئه‌گه‌ر ڕه‌وانم دروست بێت و په‌یڕه‌وی ڕاستی بم و هه‌وڵیش بده‌م هێزه‌کانی شاراوه‌ی له‌ش و ڕه‌وانم ببزوێت، ده‌روازه‌ی هێزه‌ سروشتیه‌کانم له‌ لام ئاشکرا و له‌ سه‌ر پشت ده‌بێت".

زه‌رده‌شت هێندێک پرسیار ئاراسته‌ی خۆی ده‌کات: "گه‌لۆ ئارمانجی من له‌ وه‌ده‌ستهێنانی ئه‌م هێزانه‌ چییه‌؟ ده‌مه‌وێت ئه‌م وزه‌یه‌ بۆ چ که‌سانێک به‌ کار بهێنم؟ ئایا ویستم ئه‌وه‌یه‌ که‌ حه‌ز و ئاوات و ئاره‌زووی خۆم بهێنمه‌ دی و خۆم بگه‌یه‌نمه‌ ئامانجێک که‌ هه‌مه‌؟ هه‌رگیزاوهه‌رگیز، ئارمانجی من هه‌مان ئارمانجی هه‌ستی یه‌، باڵاکردن و گه‌شه‌کردن و گه‌یینه‌، به‌ڵام من ده‌مه‌وێت هێزه‌کانی له‌ش و ده‌روونم ڕووناک و به‌هێز و فراوان و تابان و به‌دیهێنه‌ر بێت تا هه‌مووی له‌ پێناوی مرۆڤایه‌تی و فێرکردن و په‌روه‌رده‌کردن و گه‌یاندن و خۆشبه‌ختیی مرۆڤ وه‌ک چرایه‌ک بۆ ڕۆشنکردنه‌وه‌ی ڕێگایه‌کی تاریک و ته‌ماوی به‌کار بهێنم".

ئه‌ی ئه‌هۆرا..!
ئه‌مه‌ له‌ تۆ ده‌پرسم،
به‌ دروستی به‌ من بێژه‌،
چلۆن له‌ به‌ر تیشکی تریفه‌ی ڕاستیدا،
ده‌ هێزی ده‌ر و ناوه‌وه‌ی من،
به‌دیهێنه‌ر و توانامه‌ند و داگرساو ده‌بن؟
ئه‌ی مه‌زدا..!
چلۆن بکه‌م تا به‌مانه‌ (ده‌ هێز)
به‌ گه‌شه‌کردن و جاویدان بوون بگه‌م و
منیش ئه‌م دووانه‌ پێشکه‌شی کۆمه‌ڵان بکه‌م؟
گاتا، هاتی 44، سروودی 18

(مه‌به‌ست له‌ ده‌ هێزی ده‌ر و ناوه‌وه‌ی مرۆڤ ئه‌مانه‌ن: بیستن، بینین، چێژتن، بۆنکردن، هه‌ستکردن، توانامه‌ندبوون، داهێنان، خێرابوون، تێگه‌یشتن، دووربین بوون یان پێشبینی کردن)

به درێژایی دیرۆکی مرۆڤایەتی مەردمی نیازمەند و بێدەسەڵات و پەککەوتە و نەخۆش و هەژار و گەدا هەبووە بۆ پەیداکردنی پێداویستیی ژیانیان ڕوویان لە خاوەن سامان و دارایی ناوە تا نانی سکیان بدەنێ و لە برساندا نەمرن، زۆریش لەو خاوەن دارایی و دەوڵەمەندانە لە ڕووی هەژاران بێ بەزەیی و دڵڕەق ق چاوچنۆک و پیسکە و ڕژد و چرۆک و دەست قونجاو بوون.

زەردەشت ڕوو لە ئەهۆرا مەزدا پرسیار دەکات: "ئایا سزای ئەو کەسانە کە لە ژیاندا ڕووی هەژاران دەشکێنن و دەستی یارمەتی و ئالیکارییان نادەنێ چییە؟" هەروەها دەفەرمێت: "ئەز ئاوات و دڵخواز و هێڤیی مەردم دەزانم، هەم لە ڕووی پێویستی و بژیوی ڕۆژانەوە و هەم لە ڕووی نیازی مینوویی و دەروونییانەوە و هەروەهاش دوایی و کۆتایی ئەو بەرچاوتەنگانە لە ئاکامدا. من ئەمەوێ کۆمەڵان هان بدەم، کە دەست لە بەرژەوەندیی تەسک و چاوچنۆکی و دەست قونجاویی هەڵگرن و دەستی هەژاران و نەداران بگرن و هەر کەسێک نیاز و پێویستییەکی هەبوو لە لایەنی کەسانی دارا و زەنگین و سامانداری، یارمەتی بدێت".

ئەی ئەهۆرا..!
ئەمە لە تۆ دەپرسم،
بە دروستی بە من بێژە،
ئەو کاتەی داماوێکی ڕاستگۆ،
دەچێتە لای کەسێکی زەنگین و
ئەو زەنگینە یارمەتی پێویستی پێ نادات،
سزای ئێستای ئەو مرۆڤە چییە؟
من باش ئاگادارم ئەو سزایەم،
کە پێی دەگات.
گاتا، هاتی 44، سروودی 19

پێش هاتنی دینی بەهدینی*، چەندەها دین و ئایینی جۆراجۆر هاتوون و لەناو چووبوون و هەر هەموویان بۆ خاپاندن و چەوساندنەوەی مرۆڤی هەژار بووە. نەیارانی سەرسەختی زەردەشت لەو سەردەمە کەرپانەکان و کاویەکان بوون. زەردەشت زۆر بە داخەوە بووە بۆ خەم و ئازار و دەرد و ڕەنجی پەیڕەوکەرانی ئەو ئایینانە. دەیفەرمووو: " ئاخ! ئەم دێوپەرستانە چەند گێرەشێوێنن، چەند دەرد و ڕەنج و ئازاریان لە دەست دەکێشم. چۆن دەسەڵاتداری و ستەمگەریان وەک نەشتەر دەچەقێت بە دڵمدا..! ئەوانەی کە بە گەمژەکردنی بیر و رامانەکان و بە یارمەتی کەرپانەکان، جیهانیان پڕ لە دەرد و ئازار و ناخۆشی و تاڵی کردووە. ئاخ..! کە ئەم دڵپیسانە چەندێک ستەمیان بە سەر خەڵک سەپاندووە. ئەمانە کە سەرتاسەری ژیان و کار و ئەندێشەیان تەنها درۆ بووە و تەنها لە بیری پڕکردنی هەنبانەکەیان بوون و ساتێک لە بیری خەڵکی ڕەش و ڕووت و بەلەنگاز نەبوون و هەمیشەش وەکوو زالوو کاریان بەس خوێنمژین و هەوڵ بۆ وێرانی و کاڤلیی جیهان بووە. ئەمانە دەتوانن لە سەر بنیاتی ڕاستی و دروستی بۆ پێشکەوتن و ئاوەدانی و ئاشتیی گشتی بکۆشن؟"

ئەی ئەهۆرا..!
ئەمە لە تۆ دەپرسم،
چلۆن ستایشتکارانی دێوان،
دەتوانن دەستەڵاتدارانێکی باش بن؟

ئەمانە کە
بە یارمەتی کەرپانەکان و کاوییەکان،
جیهانیان بەرەو ناخۆشی و نەفرەت کێشاوە و
گەلانیان بە ئاهونالە دەرهێناوە،
گەلۆ ئەمانە دەتوانن
لە سەر پایەی ڕاستی و دروستی،
بۆ پێشکەوتن و ئاوەدانی و
ئاشتی و ئاسایشتی گشتی تێ بکۆشن؟
گاتا، هاتی 44، سروودی 20

لەو ڕۆژگارانەدا کە مرۆڤ نەیتوانیوە بە ئاسانی و ئاسوودەیی و بێ خەمی نانی ڕۆژانەی خۆی پەیا بکات، لەو ژیانە پڕ لە ئاشووب و ئاژاوە و جەنجاڵەدا، ڕێگەیەکی ڕۆشن بۆ خۆی بدۆزێتەوە و بیر و ئەندێشەی بە ژیرانە بە کار بهێنێت. لەبری جەنگ و کێشە و نەیارەتی ڕوو کاتە ئاوەدانی و کۆمەک و ئالیکاری بە هاوڕەگەزی خۆی بکات. زەردەشت باوەڕی ئاوا بوو کە هەر کەس بۆ ڕزگاربوون و گەیشتن بە خودای خۆی، یەک ڕێگا هەیە، ئەو ڕێگا، ڕێگای ئاوەدانی و بەهێزییە. ئاوەدانکردنەوەی خانوو و گوند و باژێر و وڵات بوو. بە نەرینی زەردەشت لە ڕێگەی باشکردنی بنەما و بنیاتی خێزانەوە گوند و شارەکان ئاوەدان دەبێت و لە دوایدا وڵات و نیشتمانیش ئاوەدان و بەتوانا دەبێت. بۆیە زەردەشت پێی لە سەر زانابوون و پەروەردەکردنی جڤاک دادەگرت، بانگەوازی گەلانی بۆ ئەو ڕێگایە دەکرد کە لە ڕێگای ئاوەدانی و زانایی و باش بیرکردنەوە و بەهێزکردنی خۆیان و وڵاتەکەیان بکۆشن تا بەم شێوە بە مەزدا ئەهۆرا پەیوەند ببن. زەردەشت ئەمەی بە باشترین ڕێگای ڕزگاری و پەیوەندبوون بە خودا دەزانی.

ئەی مەزدا ئەهۆرا..!
ئەمە لە تۆ دەپرسم،
ئایا کەسێک،
بە زانایی و بیرکردنەوەی ژیرانە،
بۆ پتربوون و پێشکەوتنی خانوو و گوند و شار یا وڵاتەکەی و
بۆ پەرەپێدانی ئایینی ڕاستی تێ بکوشێت،
بە خەڵاتی دیداری تۆ دەگات؟
کەی و چۆن ئەم ئارەزووەی دێتە دی؟
گاتا، هاتی 31، سروودی 16

لەو کاتەوە کە مرۆڤ لەدایک دەبێت تا دەگاتە تەمەنی بیرکردنەوە و هەست بە بوون و نەبوون دەکات، وەک پەپوولەیەکە کە هەمیشە باڵەفڕەیەتی، لەم گوڵ بۆ ئەو گوڵەوە دەیەوێت ئازاد بفڕێ و بژی، دوور بێت لە هەموو دەردیسەریەکانی زیندەگانی. کاتێکیش دەکەوێتە بیرکردنەوە و دابینکرنی نیاز و پێویستیەکانی ژیان، گەر فرە ژیر و وریا نەبێت دەکرێتە جیهانی بێسەر و شوێنی خراپەوە و زیان بە خۆی و خەڵکی دی دەگەیەنێت و دەبێتە هۆی ماڵوێرانی و جەنگ و ستیز و نەگبەتی و لەدەستانی ژیان کە گەورەترین بەهرەی خوایە. هەروەها دەشتوانێت ژیانێکی ئاسوودە و پڕ لە شادی و کامەرانی بە دەست بهێنێت و لەتەک هاورێ و هاووڵاتیانی خۆیدا بە ئاشتی و ئازادی ژیان بەرێتە سەر و لەو بەهرە جوانەی پەروەردەگار کە ژیان بێت سوود

وەربگرێت. بۆیە ڕەوشت و کردەوەی هەر کەسێک چ باش و چ خراپ بێت، سەرئەنجام بۆ خۆی دەگەڕێتەوە. لەو کاتە کە مرۆڤ لەدایک دەبێت، لاپەڕەی ژیانی دەکرێتەوە و هەر چی چاکە و خراپە بکات لە ناو دەفتەری ژیانیدا دەنوسرێت و کارنامەی بە چاکە یا خراپە دەست پێ دەکات. لە هەڵسەنگاندنی ئەم کارنامەیەدایە کە لایەنگیرانی ڕاستی پاداشتی شایان و لایەنگەرانی درۆ و ستەم، سزای پێویست وەردەگرن.

ئەی مەزدا..!
ئەمە لە تۆ دەپرسم:
لە کارنامەی ژیانی مرۆڤ و
لە ئەنجامی
ئەو شتەی بەسەر چووە و
ئەو شتەی بەسەر دەچێت،
پاداشت و سزای لایەنگیرانی
ڕێگای ڕاستی و چەواشەیی چی دەبێت؟
گاتا، هاتی 31، سروودی 14

لە ڕوانگای هزری مرۆڤەوە چاکە و خراپە لایەنگیرانی خۆیانی هەیە و ژیان دەکەنە دوو کەرتەوە. یەکەمیان تەبایی و برایەتی و خۆشگوزەرانی دەکاتە هەڤاڵ و هاوسێ و جیهانی دەوریشی بۆ دەڕازێنێتەوە، دووهەمیشان جەنگ و دوژمنایەتی و برسیەتی و کاڵی لە جیهانی مرۆڤدا دروست دەکاتە کەرەسەیەکی بێ بایەخ و گڕی ئەو بەدبەختییەی پێ خۆش دەکات.
زەردەشت دەیزانی هەر کارە پاداشت و سزای خۆی هەیە، چ دەروونی بێت و یاخود گیانی. هەروەها دەیویست بزانێت سزای چەواشەکارێک کە جیهان بەرەو نابووتی دەکێشێنێت و یا ڕاستکردارێک کە ژیان بەرەو چاکی و خۆشی ڕێنوێنی دەکات چییە و چۆنە. سزای ڕێبەرێکی چاکەئەندێش و تێگەیشتوو و ڕێبەرێکی گومڕێ و چەواشەکار کە ڕێگای خەڵکی دەتەنێت و دەبێتە کۆسپ و قۆرت لە بەردەم پەیڕەوانی ڕێگای ڕاست چلۆن سزایەک دەبێت.

ئەی ئەهۆرا..!
ئەمە لە تۆ دەپرسم،
سزای کەسێک،
کە وزەی چەواشەکار پتر دەکات
چی دەبێت؟
کەسێک کە لە ژیاندا
بێجگە لە ئازاردانی ڕێبەرانی دروستکردار و
پەرەوازەکردنی ڕەنجبەران لە ئەوان،
کارێکی دیکەی لێ ناوەشێتەوە،
چ سزایەک دەبینێت؟
گاتا، هاتی 31، سروودی 15